

Forfatter: Heiberg, Johanne Luise

Titel: Udrag fra Et liv genoplevet i erindringen, Bind II 1842-49

Citation: Heiberg, Johanne Luise: "Et liv genoplevet i erindringen", i Heiberg, Johanne Luise: *Et liv genoplevet i erindringen*, udg. af Niels Birger Wamberg , Gyldendal, 1973-74., s. 93. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-heibfr02-shoot-idm140151022278144.pdf> (tilgået 18. april 2024)

Anvendt udgave: Et liv genoplevet i erindringen

På dette tidspunkt var det, som jeg alt har berettet, en lykke for mig, at min ungdoms lyst og interesse for teatret blev vakt påny med sin hele styrke ved det unge, friske, ejendommelige talent, teatret havde vundet i Michael Wiehe. Det var mig en sand nydelse at spille med denne ædle personlighed, en sand nydelse at stå ham bi med råd og dåd, at se ham udvikle sine sjældne gaver i forening med mine, som han satte pris på, idet han ligesom ønskede at smelte sammen med mit spil, og jeg med hans. Mange små kampe måtte jeg gennemgå med ham, når hans opfattelse undertiden forvildede sig på en noget ensidig måde, idet hans ånd ikke var fri for den fejl, som desværre er altfor almindelig hos skuespillerne, nemlig af en enkelt replik i en rolle at ville skabe det hele billede, i stedet for at holde sig til det hele og bøje den enkelte replik derefter. Heiberg sagde undertiden halvt i spøg, men dog mest i alvor: »Det kommer af, at han er kortsynet;« de legemlig kortsynede, påstod han, vinder vanskeligt en vid horisont i kunsten; de stirrer sig blinde på det nærmeste, det små og kan ikke få synet på det hele billede. Hvor vidt dette holder stik, vil jeg lade stå hen, men vist er det, at Wiehe ofte med kortsynethed opfattede mangt et billede, og at kun hans store godhed for mig gjorde, at han på prøverne, under min påvirkning, frafaldt mangan en ensidighed, så at publikum i [de første syv år af hans virksomhed] sjældent fik lejlighed til at bemærke hans 94 hang hertil, da den ved mig for det meste var bekæmpet, inden det pågældende stykke kom til opførelse. Denne min indflydelse på hans skønne talent kunne ikke blive ubemærket af det øvrige teaterpersonale, og heraf kom den megen tale i hans senere år om alt, hvad han skyldte mig i sin lykkeligste teaterperiode. Jeg selv har aldrig pukket på denne taknemmelighedsgæld; thi vist er det, at skyldte han mig noget, da var det især for mit [inderlige] venskab for ham, ligesom jeg nærrede den samme taknemmelighed mod ham for den hengivenhed, han viste mig; og lærte han af mig, da lærte jeg ikke mindre af ham i andre retninger. Hvor ofte har ikke hans fine, sjælfulte spil beåndet mine fremstillinger, hvor ofte har ikke hans noble personlighed løftet og båret min! Hvor lykkelig har jeg ikke været ved vort sammenspil, der greb publikum ved så mangan lejlighed, der bar så mangt et digterværk, så det kom til sin fulde ret! Hvor nød jeg ikke at have et fint dannet menneske ved min side, et menneske uden løgn, underfundighed eller misundelse! Hvor jublede jeg ikke ved tanken om, at her endelig var en skuespiller, en højt begavet skuespiller - dette er sagen; thi hos de mindre begavede er det ingen sjældenhed - der tillige var en mand, en sanddru, af sin kunst inderligt gennemtrængt mand, hvem man også som menneske kunne agte. Hvorfor skal dog dette være så sjældent! [Wiehe satte, efter sit eget udsagn, stor pris på at virke i kunsten ved min side. Skulle han spille i et nyt stykke, hvor der ingen rolle var for mig, da var han ganske bedrøvet og klagede for mig: »Ak,« sagde han, »når jeg blot får lov til at spille med Dem, da skal De se, hvor god en skuespiller jeg skal blive; jeg kan kun spille godt med Dem, med ingen anden.« Roste jeg ham på prøverne, da slog han øjet ned med et vist, man kunne kalde det blufærdigt udtryk, der var ham eget, og så lykkelig ud. Dadlede jeg ham, da var han mismodig og bedrøvet og anstrengte sig for at rette det, jeg havde dadlet.] Men varsomt måtte man fare frem med ham; thi en høj grad af ømfindtlighed lå i hans natur. Han var, som Hertz har sagt om chevalieren i »Ninon«, vist med hensyn på Wiehes natur: »Et kar med ædel vin, som der må handles varsomt med.« I de første år af vort kunstnersamliv gjaldt det især om at sætte mod i ham og vække hans selvtillid. Jeg vakte denne uden at gøre ham hovmodig eller fordringsfuld; han var en stille, drømmende natur, 95 indesluttet i sig selv og overordentlig tavs. Ordet var ham i det daglige liv ikke givet; han trængte ligesom til at få sit tungebånd løst; lige overfor mig lykkedes dette til dels. Jeg har ofte tænkt, at han ligesom ikke turde give sine tanker luft i ord, thi i den stille, indesluttede sjæl ulmede stærke lidenskaber, så stærke, at jeg tror, at hans ualmindelige ordknaphed udsprang af frygt for, at disse lidenskaber skulle komme til udbrud, og at det da ikke ville stå i hans magt at blive herre over dem. [(Mere end én gang har jeg haft bevis for, at denne min tro ikke var ugrundet).] Jeg har i de mange år, jeg har færdedes ved teatret, aldrig kendt nogen, der i den grad som Wiehe i de første syv år vandt alles agtelse og kærlighed, så vel på teatret som ude i livet. Han var ligesom alles kæledægge, inden han blev påvirket af en personlighed, hans egen så modsat som tænkes kunne, en påvirkning, der ligesom rykkede denne stille, drømmende natur ud af den jordbund, hvori den alene kunne trives.